

ARVIOINTIKERTOMUS 2020

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Sisällysluettelo

1.	TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA.....	2
1.1.	Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
1.2.	Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2020.....	2
1.3.	Tarkastuslautakunnan toiminta.....	2
1.4.	Tilintarkastus ja tarkastustoimi.....	3
2.	EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI.....	3
3.	TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	5
3.1.	Talousarvion toteutuminen (sisäiset ja ulkoiset erät).....	5
3.2.	Toiminnan rahoitus.....	5
4.	TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	6
4.1.	Kaupunginhallitus.....	6
4.2.	Perusturvalautakunta.....	6
4.3.	Sivistyslautakunta.....	7
4.4.	Tekninen lautakunta.....	8
4.5.	Ympäristölautakunta.....	8
4.6.	Investoinnit.....	8
5.	KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	9
6.	SIDONNAISUUDET.....	9
7.	YHTEENVETO.....	9

+

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2020

Varsinainen jäsen

Kaivo Juhani, puheenjohtaja
 Roto Tauno Matias, varapuheenjohtaja
 Haho Eevi
 Hinttala Irma
 Mäkinen Jaakko

Henkilökohtainen varajäsen

Evstifeeva-Auraniemi Larisa
 Mikkola Niina
 Veikkola Heikki
 Salokoski Sari
 Suominen Ilkka

Kuntalain 121 §:n mukaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutetuja. Päätökset lautakunnassa on tehty puheenjohtajan esittelystä.

Sihteerinä on toiminut kaupunginkamreeri Aino Arola 31.8.2020 asti ja 1.9.2020 alkaen talouspäällikkö Marita Forsberg.

1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n perusteella esitettävä toimintakertomuksessa selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunnan arviointikertomus on laadittu toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin perustuen.

Arviointiin liittyen tarkastuslautakunta on pitänyt kuusi (6) tilivuoteen kohdistunutta kokousta. Pääasiallisena tarkastelun kohteena ovat olleet teknisenlautakunnan alaiset tehtäväalueet. Vuoden aikana on kuultu eri tehtäväalueiden vastuuhenkilöitä.

Kaupunginjohtaja on kertonut ajankohtaisista asioista ja päätöksistä kokousten alussa ja tekninen johtaja on kertonut keskeisimpien investointihankkeiden toteutumisesta vuoden aikana. Kokouksissa ovat kuultavina olleet myös:

Tekninen johtaja Marko Mäkinen
 Tilakeskuksen päällikkö Jari Kauppi
 IT-kehitysvastaava Sami Kaven
 Johtava ruokapalveluesimies Teija Tuulimäki
 Maanrakennusmestari Jyrki Rinta-Paavola
 Kirjaston johtaja Laura Tyysteri
 Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Tero Pirttilä

Toimialojen/lautakuntien päätöksentekoa tarkastuslautakunta on seurannut näiden pöytäkirjoista sopimansa tehtävänjaon mukaisesti.

Kaupunginhallitus ja tytäryhtiöt	Juhani Kaivo
Perusturvalautakunta	Matias Roto
Sivistyslautakunta	Eevi Haho
Tekninen lautakunta	Irma Hinttala
Ympäristölautakunta	Jaakko Mäkinen

Tarkastuslautakunnan toimintakulut (sisäiset ja ulkoiset erät) vuodelta 2020 olivat yhteensä 13 491 euroa. Vuonna 2019 toimintakulut olivat yhteensä 16 231 euroa.

1.4. Tilintarkastus ja tarkastustoimi

Valtuusto on valinnut Someron kaupungin tilintarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n vuosiksi 2019 - 2022. Yhtiön nimeämänä vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHTT -tilintarkastaja Hannu Laurila (8.1.2020 asti), jota on avustanut tarkastaja Seija Hakamäki. Vastuulliseksi tilintarkastajaksi on nimetty 9.1.2020 alkaen JHT, HT Seija Hakamäki.

Tarkastukseen käytettiin vuonna 2020 yhteensä 19 tarkastuspäivää. Tilintarkastaja on osallistunut lautakunnan kokouksiin ja raportoinut lautakunnalle työohjelman toteutumisesta ja keskeisimmistä tarkastushavainnoista.

Tilintarkastaja esitteli tilintarkastuksen työohjelman vuodelle 2020 tarkastuslautakunnan kokouksessa 1.9.2020. Tarkastuslautakunta on saanut tiedoksi tilintarkastajan väliraportin 9.2.2021. Loppuraportin vuoden 2020 tarkastuksesta sekä tilintarkastuskertomuksen tilintarkastaja antoi 25.5.2021.

2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtuusto on kokouksessaan 8.6.2020 § 22 merkinnyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2019 tiedoksi ja huomioitavaksi päätöksenteon valmistelussa.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 9.11.2020 § 34 saanut selvityksen vuoden 2019 arviointikertomuksessa esiin nostetuista kysymyksistä ja niiden pohjalta tehdyistä toimenpiteistä.

Kaupunginvaltuusto päätti merkitä annetut selvitykset arviointikertomuksen sisältämistä havainnoista tiedoksi ja totesi, että ne eivät anna aiheutta muihin toimenpiteisiin.

3. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. Talousarvion toteutuminen (sisäiset ja ulkoiset erät)

Someron kaupungin vuoden 2020 alkuperäisen talousarvion toimintakulut olivat 73,14 milj. euroa. Vuoden aikana hyväksyttiin 38 800 euron vähennys määrärahoihin, jonka jälkeen määrärahoja oli yhteensä 73,13 milj. euroa. Tuloslaskelman toteutuneet toimintakulut olivat 71,29 milj. euroa, mikä alittaa talousarvion noin 1,85 milj. eurolla. Toimintatuottoja oli budjetoitu 18,66 milj. euroa. Määrärahoja lisättiin vuoden aikana 26 620 euroa, jonka jälkeen tulomäärärahoja oli yhteensä 18,68 milj. euroa. Tulojen toteutuma oli 19,16 milj. euroa. Tulot ylittivät arvion 0,48 milj. euroa.

Tulorahoituksen riittävyys

Toimintakate (toimintatuottojen ja –kulujen erotus) oli 52,12 milj. euroa ja se muodostui noin 2,3 milj. euroa paremmaksi kuin talousarviossa. Tämä johtuu siitä, että toimintakulut alittuivat ja myös toimintatuotot ylittyivät jonkin verran. Alkuperäisessä talousarviossa toimintakatteeksi oli arvioitu 54,49 milj. euroa ja määrärahojen vähennyksen jälkeen 54,45 milj. euroa, mutta lopullinen toteutuma oli 52,12 milj. euroa.

Milj. €	<u>TA 2020</u>	<u>TA+muut.</u>	<u>TP 2020</u>	<u>Poikkeama</u>
Toimintakate	-54,49	-54,45	-52,12	2,32

Verotuloihin oli budjetoitu 28,65 milj. euroa ja toteutuma oli 28,9 milj. euroa. Näin ollen verotulot ylittivät arvioidun noin 0,28 milj. euroa. Valtionosuuksiin oli varattu 26,9 milj. euroa ja niiden toteutuma oli 29,30 milj. euroa eli ylitystä tuli 2,40 milj. euroa.

Milj. €	<u>TA 2020</u>	<u>TA+muut.</u>	<u>TP 2020</u>	<u>Poikkeama</u>
Vuosikate	1,06	1,10	6,13	5,03

Vuosikate oli talousarviossa 1 102 290 euroa ja tilinpäätöksessä 6 129 758 euroa ylijäämäinen. Vuosikatearvio ylitettiin selvästi.

Suunnitelman mukaisiin poistoihin oli varattu 3,13 milj. euroa ja toteutuma oli 3,16 milj. euroa. Poistojen jälkeen tilikauden tulos muodostui 2,967 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Milj. €	<u>TA 2020</u>	<u>TA+muut.</u>	<u>TP 2020</u>	<u>Poikkeama</u>
Tilikauden tulos	-2,07	-2,03	2,97	4,998

Tilikauden ylijäämäksi muodostui 2 967 044 euroa.

3.2. Toiminnan rahoitus

Tulorahoituksen (vuosikate) ja investointien nettomenojen sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen jälkeen rahoituslaskelma osoittaa 5,7 milj. euron rahoitusylijäämää.

Vuoden 2020 talousarviossa vastaava luku oli alijäämäinen -1,58 milj. euroa.

Rahoitusylijäämään vaikuttavat pääasiassa investointimenojen määrä sekä vuosikatteen suuruus.

Vuonna 2020 vuosikate oli 6,12 milj. euroa, investointimenot 0,46 milj. euroa ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot 23 122 euroa. Lisäksi tulo-rahoituksen korjauserät pienentävät vuosikatetta noin 6 860 euroa.

Alkuperäisessä talousarviossa pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloihin oli merkitty palvelutalo Tervaskannon myynti (2,3 milj. euroa). Myynti ei kuitenkaan toteutunut vuonna 2020.

Talousarviossa oli varauduttu nostamaan uutta pitkäaikaista lainaa 5 milj. euroa. Vuoden 2020 aikana ei nostettu uutta pitkäaikaista lainaa. Vanhoja lainoja lyhennettiin 2,3 milj. euroa. Vuoden aikana nostettiin 2,8 milj. euroa lyhytaikaista (alle 12 kk) kassalainaa. Lisäksi maksettiin pois vuonna 2019 nostettu 1,8 milj. euron lyhytaikainen laina.

Vuoden lopussa lainaa oli kaikkiaan 17,6 milj. euroa eli 2 035 euroa/asukas. Rahavarat kasvoivat vuoden aikana noin 2,6 milj. euroa.

4. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4.1. Kaupunginhallitus

Vuosi on ollut koronan takia poikkeava, moni asia on muuttunut ja tavoitteiden saavuttaminen on vaikeutunut.

Ikäihmisten hoitopaikkojen puute on vaikea, uutta tilaa tarvitaan ja sotekin on tulossa, urheilukentän remontti viivästyi ja siihen on ratkaisu saatava.

Kunnan / konsernin ylimääräisten kiinteistöjen myynti ja niiden purku ovat edelleen haasteita ja raskaita kunnan taloutta.

Myös jätevesipuhdistamon saneeraus on edessä ja sitä kautta myös viemäröinti- ja hulevesityöt painavat päälle.

Kaikesta huolimatta koronavuosi on mennyt suhteellisen hyvin. Kiitos siitä kaikille asiaan vaikuttaneille.

4.2. Perusturvalautakunta

Vuoden 2020 aikana maamme koronatilanne on rasittanut erityisesti perusturvalautakunnan vastuualueen työtä. Pandemiaan on reagoitu nopeasti ja tehty se, mitä on voitu. Olosuhteisiin nähden on tilanne pysynyt hallinnassa.

Muutamien johtavien viranhaltijoiden vaihtuminen on myös tuonut lautakunnan alaisiin työrutiineihin muutamia muutoksia.

Lautakunta on selviytynyt kokonaisbudjetoinnissa hyvin.

Merkittävimmät tehtäväalueet, missä toimintakatteen ylijäämää on ollut paljon ovat:

- Vanhustyö 881 308 euroa
- Erikoissairaanhoido 648 760 euroa
- Hallinto ja huolto 155 152 euroa
- Kansanterveysyö 104 838 euroa

Toimintakatteen merkittävimmät alijäämät ovat:

- Vammaistyö -596 224 euroa
- Sosiaalityö -312 516 euroa

Valtuuston 14.12.2020 § 45 hyväksytyn talousarvion kohdan 4.2. A mukaan käyttötalousosan määrärahat ovat valtuustoon nähden sitovia tehtäväaluetasolla. Jatkossa näihin varauduttava ajoissa, jotta toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko pystyy perustamaan päätöksensä ajan tasalla oleviin lukuihin.

Merkittäviä ongelma-alueita ovat:

Näissä tarve on suuri ja perusturvalautakunta on suurten haasteiden edessä. Työtä on tehty, mutta edelleen tarvitaan erityistä huomiota.

- Lastensuojelun ja siihen liittyvä lasten ja nuorten parissa tehtävä ennaltaehkäisevä työ. Paljon on pyritty tekemään, mutta ongelmat ovat niin suuria, että tähän on kiinnitettävä erityistä huomiota.
- Kehitysvammahuolto. Tarve on suuri ja hankkeet on saatava eteenpäin.
- Mielenveys ja päihdeongelmaisten parissa tehtävä työ.
- Ikäihmisten asumispalveluntiloja on nykyisin liian vähän ja vanhuksia on sijoitettu oman kaupungin ulkopuolelle. Uusia tiloja ollaan suunnittelemassa.
- Hankkeiden täytäntöönpanoja tulisi jatkossa pyrkiä nopeuttamaan, jotta vältetään turhia kuluja.

Toiminnallisissa tavoitteissa on nähtävissä, että monet palvelut on pitänyt hoitaa säästöliekillä koronatilanteen takia.

Muutamit yksiköt ovat joutuneet tekemään työtä voimiensa ääri rajoja myöten.

Tästä sinnikkästä työstä tahdomme antaa tunnustuksen kaikille heidän poikkeusoloissa tekemälleen työlleen.

4.3. Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta on toiminut koronavuonnakin aktiivisesti, myös etäyhteyksillä Skype-kokouksina.

Somerolla tieto- ja viestintäteknologian käyttö opetuksessa on mahdollistanut sujuvan etäopetukseen siirtymisen. Etäopetuksen aikana on lasten ja nuorten tukemiseen kiinnitetty erityistä huomiota.

Kulttuuristrategian mukaista toimintaa on toteutettu esim. koronakonserttien myötä netissä. Etätointa on lisännyt kiinnostusta tapahtumiin.

Liikuntatilojen, esim. uimahallin käyttöä, korona on rajoittanut huomattavasti.

Sivistyslautakunnan tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Sivistyslautakunnan toiminta haastavassa tilanteessa on ollut esimerkillistä ja ansaitsee erityisen kiitoksen.

4.4. Tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta on kokoontunut säännöllisesti kuukausittain. Kiinteistöjen ja teollisuuden vaatimia toimintoja, sekä muita kaupungin tehtäviä ja suoritteita on tehty ajanmukaisin ja mahdollisuuksien mukaisesti. Asfaltointeja ja hulevesiasioita työstetään jatkuvasti mahdollisuuksien mukaan.

Tekninen lautakunta on suoriutunut tehtävistä mallikkaasti ja monipuolisen toiminta-alueen vuoksi tulee yhteydenpito eri yksiköihin ja tehtävien tilastointi tulee olla ajantasaista ja säännöllistä.

4.5. Ympäristölautakunta

Kiinteistöverotietojen ajantasaistamisessa on edetty ja työ jatkuu edelleen.

Hakemusten käsittelyajoissa on päästy pääasiassa tavoiteaikoihin, poikkeuksena yhden ympäristölupahakemuksen huomattavan pitkä käsittelyaika.

Valvontaohjelman mukaisia tarkastuksia jäi toteuttamatta ja ne siirtyivät toteutettavaksi seuraavalle vuodelle.

Keskustaajaman osayleiskaavoitus ei ole edennyt suunnitellusti.

4.6. Investoinnit

Investointeihin oli talousarviossa varattu 3 171 000 euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin 20.000 euroa, jonka jälkeen talousarviomäärärahat olivat yhteensä 3 191 000 euroa.

Kiinteä omaisuus ja osakkeet

Kiinteän omaisuuden ostoon oli varattu 75 000 euroa. Maa-alueiden ostoon käytettiin noin 22 510 euroa. Maa-alueiden myyntiin oli varattu 150 000 euroa ja myynneistä saatiin noin 16 261 euroa. Palvelutalo Tervaskannon myynti ei toteutunut vuonna 2020. Osakkeiden ostoihin oli varattu 25 000 euroa ja määrärahoja käytettiin yhteensä 5 203 euroa. Vuoden 2020 aikana ostettiin Loimijoen kuntapalvelut Oy:n osakkeita yht. 2 000 euroa (+235 euroa varainsiirtovero) sekä maksettiin vuonna 2019 toteutuneen Someron Talkkari Oy:n osakkeiden oston varainsiirtoveroja.

Irtain omaisuus

Kalustomäärärahoihin ja atk-hankintoihin oli talousarviossa varattu kaikkiaan 386 000 euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin 20.000 atk-hankintoihin, jonka jälkeen määrärahat olivat yhteensä 406 000 euroa. Määrärahojen käyttö oli 138 210 euroa atk-hankintoihin ja 17 076 euroa laitteisiin.

Talonrakennus

Vuoden 2020 talousarviossa oli varattu 1 085 000 euroa talonrakennusinvestointeihin. Toteutuneet kustannukset olivat 241 900 euroa. Suurin investointi oli hammashoitolan IV-järjestelmän uusiminen, johon oli varattu 350 000 euroa. Investoinnin toteuma oli noin 60 200 euroa.

Joensuun koulun kuulusjärjestelmän rakentamiseen käytettiin n. 15 400 euroa, kaupungintalon varavoiman johtokeskukseen n. 16 300 euroa, Aholan ulkomaalaukseen ja ikkunoiden kunnostukseen n. 22 000 euroa, kiinteistöjen esteettömyyskorjauksiin n. 15 400 euroa, kiinteistöjen kulunvalvonnan

korjauksiin n. 8 300 euroa, urheilukentän huoltorakennuksen n. 1 000 euroa ja katsomoon n. 11 300 euroa, lisäkappelitilan rakentamiseen 31 400 euroa ja Pitkäjärven kouluun n. 3 600 euroa.

Talonrakennusinvestoinneissa Uimahallin kiinteistön investointimenoja vähentää Nordic Guaranteen kaupungille suorittama 400 000 euron sovintokorvaus ja Rakennusliike Kerroskivi Oy:n konkurssissa suoritettu 19 474,87 euron jako-osuus.

Vuoden 2020 talousarviossa oli varattu julkisen käyttöomaisuuden rakentamiseen 1 470 000 euroa. Toteutuneet kustannukset olivat n. 522 200 euroa. Urheilukentän saneeraukseen käytettiin n. 2 500 euroa. Kaavateitä päällystettiin n. 98 200 eurolla ja kaavateiden rakentamiseen käytettiin n. 306 200 eurolla. Katuvalaistukseen käytettiin n. 43 300 euroa. Mäkelän alueen kunnallistekniikkaan käytettiin n. 2 900 euroa. Kaislarannan kunnallistekniikkaa peruskorjattiin n. 43 600 eurolla. Frisbeegolf-ratakentän rakentamiseen käytettiin n. 11 900 euroa ja pururadan kunnostukseen n. 13 600 euroa.

5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Kaupunginvaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja hyväksyy tytäryhteisöjen tavoitteet.

Someron kaupunkikonserniin kuuluu 10 tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää.

Kaupunginhallitus on päättänyt 15.2.2021 kokouksessaan tilata kuntakonsernin omistajaohjauksen tuloksellisuuden arvioinnin hallintosäännön mukaisesti. Ulkopuolinen arviointi ei ole vielä valmistunut.

Konsernitasolla tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

6. SIDONNAISUUDET

Uuden kuntalain (410/2015) 84 § ja 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Uuden kuntalain myötä sidonnaisuuksien ilmoittaminen on tullut lakisääteiseksi vuonna 2017 valitavan valtuuston toimikauden alusta lukien. Tarkastuslautakunta vie ilmoitukset vuosittain valtuustolle tiedoksi. Lautakunta on kokouksissaan 1.9.2020 § 26 ja 8.10.2020 § 32 tarkastanut sidonnaisuusilmoitukset ja saattanut ne valtuustolle tiedoksi. Valtuusto käsittelee sidonnaisuusilmoitukset 10.5.2021 kokouksessaan. Sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu kaupungin verkkosivuilla.

7. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginvaltuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Kiitokset kaikille niille viranhaltijoille, työntekijöille ja luottamushenkilöille, jotka ovat myötävaikuttaneet hyvän tuloksen saamiseen.

Somerolla, 25 päivänä toukokuuta 2021.

Someron kaupungin tarkastuslautakunta

Juhani Kaivo
puheenjohtaja

Matias Roto
varapuheenjohtaja

Eevi Haho
jäsen

Irma Hinttala
jäsen

Jaakko Mäkinen
jäsen